

Vilnius
University

Towards more Effective
enFORcement of claimS in civil and
commercial matters within the EU
EFFORTS / Link efektyvesnio
reikalavimų civilinėse ir komercinėse
bylose vykdymo

Projektas JUST-JCOO-AG-2019-
881802

Su Europos Sąjungos civilinio
teisingumo programos finansine
parama

Bendradarbiaujant su:

UNIVERSITÄT
HEIDELBERG
ZUKUNFT
SEIT 1386

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI DI MILANO
DIPARTIMENTO DI STUDI INTERNAZIONALI,
GIURIDICI E STORICO-POLITICI

VRIJE
UNIVERSITEIT
BRUSSEL

Max Planck Institute
LUXEMBOURG
for Procedural Law

Vilnius
University

EFFORTS praktinis vadovas dėl Europos vykdomaisiais raštais pripažintų teismo sprendimų, taikos sutarčių ir autentiškų dokumentų vykdymo kilmės valstybėje ir vykdymo valstybėje

Autoriai: Doc. Dr. Rimantas Simaitis, Doc. Dr. Vígita Vėbraitė, Dr. Milda Markevičiūtė

I.	IVADAS	4
II.	PROCESAS KILMĖS VALSTYBĖJE	5
A.	EVR SPRENDIMAMS	5
B.	EVR AUTENTIŠKIEMS DOKUMENTAMS	13
C.	EVR TEISMINIAMS SUSITARIMAMS	17
III.	PROCESAS VYKDYMO VALSTYBĖJE	21
A.	EVR VYKDYMAS KREDITORIUI	21
B.	SKOLININKO TEISIŲ GYNIMO BŪDAI IR GYNYBOS PRIEMONĖS	23

Atsakomybės apribojimas. Šis praktinis vadovas švietimo ir bendros informacijos tikslais parengtas vykdant mokslinių tyrimų projektą. Praktinis vadovas nėra išbandytas teisinėje praktikoje. Juo nesiekama pateikti konkrečią teisinę išvadą ir jis neturi būti naudojamas vietoj kompetentingos licencijuoto advokato teisinės konsultacijos. Jame išreikštas autorių požiūris, informacija ar nuomonės, ir jos neatspindi oficialios Europos Komisijos nuomonės ar pozicijos. Autoriai ir Europos Komisija negarantuoja čia pateiktos informacijos tikslumo, aktualumo, savalaikiškumo, išsamumo ir jos naudojimo rezultatų. Veiksmų dėl šiame dokumente pateiktos informacijos naudotojas imasi tik savo rizika. Komisija ir šio dokumento autoriai neprisiima atsakomybės dėl šio turinio naudojimo teisinėje praktikoje.

I. Įvadas

Remiantis Komisijos Reglamentu dėl Europos vykdomojo rašto taikymo praktinio vadovo ([čia](#)) turiniu, EFFORTS praktiniu vadovu siekiama ūkio subjektams ir galutiniams naudotojams pateikti aiškius praktinius nurodymus, kaip nacionaliniu lygmeniu vadovautis Reglamentu dėl Europos vykdomojo rašto (Reglamentas (EB) Nr. 805/2004).

Pagal bendrą EFFORTS projekto įgyvendinimo sritį EFFORTS praktinis vadovas dėl vykdomųjų raštų kilmės valstybėje ir vykdymo valstybėje skirtas šioms valstybėms narėms: Belgijai, Italijai, Kroatijai, Lietuvai, Liuksemburgui, Prancūzijai, Vokietijai ir Liuksemburgui.

Vadovas sudarytas taip, kad klausimai, susiję su vykdomaisiais raštais kilmės valstybėje ir vykdymo valstybėje, yra nagrinėjami atskirai. Pirmuoju atveju tai – dokumentai, kurių pripažinimo vykdomuoju raštu siekiama kilmės valstybėje narėje. Dėl Europos ir nacionalinių civilinio proceso taisyklių sąveikos ūkinės veiklos subjektams ir galutiniams naudotojams sunku išsiaiškinti, kaip ir kada kreiptis dėl Europos vykdomojo rašto, ar tenkinamai reikalavimai dokumentui patvirtinti vykdomuoju raštu ir kokiais teisių gynimo būdais bei gynybos priemonėmis gali pasinaudoti šalys.

Gaunami vykdomieji raštai – kitoje valstybėje narėje Europos vykdomuoju raštu pripažinti vykdomieji raštai, kurie turi būti vykdomi valstybėje narėje, į kurią kreipiamasi: pagal bendrąjį teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose Europos Sąjungoje abipusio pripažinimo principą taikomos tos pačios sąlygos, kaip ir nacionaliniams vykdomiesiems raštams; be to, specialiai Europos vykdomajam raštui numatytos papildomos teisių gynimo priemonės (EMĮ reglamento 20 ir tolesni straipsniai). Dėl Europos ir nacionalinių civilinio proceso taisyklių sąveikos ūkio subjektams ir galutiniams naudotojams sunku išsiaiškinti, kaip, kada ir kokiomis sąlygomis jie gali kreiptis dėl vykdymo, pagal kokią tvarką ir sąlygas pateikti prašymą atsisakyti vykdyti vykdomąjį raštą ar sustabdyti ir (arba) apriboti vykdymo procesą.

II. Procesas kilmės valstybėje

Kai kilmės valstybė LT

Procedūra ir reikalavimai dėl sprendimo pripažinimo EVR skiriasi priklausomai nuo vykdomojo rašto. Tolesnėse dalyse bus aptariamas dar nepriimtų ir (arba) jau priimtų teismo sprendimų (A), autentiškų dokumentų (B) ir taikos sutarčių (C) pripažinimas Europos vykdomuoju raštu.

A. EVR sprendimams

Priklausomai nuo to, ar sprendimas dar nepriimtas, ar jau priimtas, kreditorius gali imtis tam tikrų veiksmų sprendimo pripažinimui EVR vykdomuoju raštu užtikrinti. Komisijos praktiniame vadove šios dvi galimybės aptariamos atskirai ir kreditoriui pateikiami atskiri išsamūs nurodymai dėl sprendimų pripažinimo EVR. Šiame dokumente esamų ir būsimų teismo sprendimų pripažinimo Europos vykdomuoju raštu reikalavimai aptariami kartu ir pats kreditorius pasirenka, ar vadovautis praktiniais nurodymais (žr. Komisijos praktikos vadovo II ir III skyrius) dėl jau priimto arba dar nepriimto sprendimo.

1. Kaip ir kada galima prašyti Europos vykdomojo rašto. Prašymas gauti Europos vykdomąjį raštą turi būti adresuojamas kompetentingai kilmės valstybės narės valdžios institucijai. Praktiškai tai yra teismas, nagrinėjantis bylą iš esmės (EK PV II.3.1 ir III.2.1):

Prašymas turi būti pateiktas pagal nacionalinės teisės aktus, galiojančius atitinkamame nacionaliniame teisme (EK PV II.3.2 ir III.2.2):

Prašymą galima pateikti bet kuriuo metu pradėdant procesą arba proceso metu (EK PV II.3.3) arba bet kuriuo metu priėmus sprendimą (EK PV III.2.3):

Įprastai Europos vykdomąjį raštą išduoda bylą pirmąja instancija išnagrinėjęs teismas. Tačiau nacionalinis reguliavimas taip pat nustato, kad kreditoriaus prašymu Europos vykdomąjį raštą dėl autentiškų dokumentų (notaro užprotestuoti ar neprotestuoti vekseliai, čekiai, hipotekos (jkeitimo) sandoriai, kuriuose padaryti notaro vykdomieji įrašai) išduoda vykdomąjį įrašą padaręs notaras.

Jeigu ieškinyje (pareiškime dėl teismo įsakymo išdavimo) ieškovas (kreditorius) yra papildomai nurodęs, kad bus siekiama Europos vykdomojo rašto išdavimo, teismas, nagrinėdamas bylą, procesinius dokumentus įteikia Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse nustatytais ir Reglamento (EB) Nr. 805/2004 13, 14, 15 straipsnių reikalavimus atitinkančiais procesinių dokumentų įteikimo būdais. Tais atvejais, kai nurodyta informacija teismui nebuvo pateikta, Europos vykdomasis raštas gali būti išduodamas Reglamento (EB) Nr. 805/2004 3 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytose bylose, taip pat kitose bylose, jeigu jose procesiniai dokumentai buvo įteikti Reglamento (EB) Nr. 805/2004 13, 14, 15 straipsnių reikalavimus atitinkančiais procesinių dokumentų įteikimo būdais.

2. **Sprendimas patvirtinti.** Išduodamas Europos vykdomąjį raštą, teismas užpildo standartinę I priede pateiktą formą. Tai darydamas, teismas privalo patikrinti tam tikrus dalykus (žr. [EK PV II.4.1](#) ir [tolesnius punktus](#)). Kai kurie iš jų susiję su nacionalinio civilinio proceso taisyklėmis.
- a. Sprendimas yra susijęs su piniginiu reikalavimu.** Europos vykdomojo rašto galima reikalauti dėl sprendimų, t. y. bet kokio valstybės narės teisme priimto sprendimo, nepaisant to, kaip jis įvardijamas, įskaitant dekretą, įsakymą, nutartį ar vykdomąjį raštą, taip pat teismo pareigūno nutarimą dėl su bylos nagrinėjimu susijusių išlaidų ar sąnaudų (EVR reglamento 4 straipsnio 1 dalis) (EK PV II.1.3 ir III.1.3). Ginčo objektu esantis reikalavimas privalo būti reikalavimas sumokėti konkrečią pinigų sumą, kurios mokėjimo terminas jau suėjęs (EK PV II.1.1, III.1.1 ir III.3.1.2) arba kuriam teismo sprendime yra nustatyta atitinkama data:
- b. Sprendimas yra vykdytinas.** Sprendimas, kuris bus pripažintas Europos vykdomuoju raštu, privalo būti vykdytinas. Tačiau patvirtinimo pažymėjimas taip pat gali būti išduotas, kai sprendimas yra preliminariai vykdytinas (EK PV II.4.3 ir III.3.3):
- c. Pagal EVR pažymėjimą apmokėtinos išlaidos: teismo proceso išlaidos.** Europos vykdomojo rašto pažymėjimas taip pat gali apimti ne tik reikalavimo objektu esančią konkrečią pinigų sumą, bet ir su teismo procesu susijusių išlaidų, įtrauktų į sprendimą, sumą, jei skolininkas pagal kilmės valstybės narės teisės aktus konkrečiai neprieštaravo jo įpareigojimui apmokėti tokias išlaidas teismo proceso metu (EK PV II.4.1.2):

(a) Ieškinys gali būti pateikiamas vadovaujantis bendrosiomis taisyklėmis, tačiau kai kuriais atvejais ieškovas gali pareikšti ieškinį specialia tvarka, pavyzdžiui, kreiptis dėl teismo įsakymo išdavimo ar ieškiniu dokumentiniu procesu tvarka. Pareiškimas dėl teismo įsakymo yra nagrinėjamas supaprastinta tvarka, paprastai išnagrinėjamas ženkliai greičiau, tačiau gali būti reiškiamas tik tuomet, kai ieškinys grindžiamas išimtinai rašytiniais dokumentais. Toks pareiškimas gali teikiamas užpildant specialią formą.

(b) Ne, įprastai teismas negali priteisinėti tiksliai neapibrėžtos sumos. Teismas taip pat negali spręsti dėl tokios sumos, kurios mokėjimas nėra pradelstas.

(c) Pagal Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso 587 straipsnį, vykdomieji dokumentai yra tokie;

- teismo ir arbitražo sprendimai, nutartys, nutarimai ir įsakymai civilinėse bylose, ~~taip pat bylose dėl administracinių teisinių santykių;~~
- teismo nuosprendžiai, nutartys ir nutarimai baudžiamosiose bylose – tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais, juridinio asmens veiklos apribojimo ir juridinio asmens likvidavimo bausmių vykdymu;
- teismo nutarimai administracinių nusižengimų bylose tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;
- teismo patvirtintos taikos sutartys;
- užsienio teismų ir arbitražų sprendimai – tarptautinių sutarčių ir įstatymų nustatytais atvejais.
- institucijų ir pareigūnų nutarimai administracinių nusižengimų bylose tiek, kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;

- prokuroro sankcijos dėl fizinių asmenų iškeldinimo iš gyvenamųjų patalpų ir kiti prokuroro nutarimai tiek – kiek jie susiję su turtinio pobūdžio išieškojimais;
- notaro vykdomieji įrašai pagal užprotestuotus arba neprotestuotinus vekselius ar čekius ir notaro vykdomieji pavedimai dėl paveldimo turto apyrašo sudarymo (paveldimo turto apyrašo papildymo);
- darbo ginčų komisijos sprendimai;
- vykdomieji raštai, išduoti remiantis teismų sprendimais;
- kiti institucijų ir pareigūnų sprendimai, kurių vykdymą civilinio proceso tvarka nustato įstatymai.

Pažymėtina, kad teismų sprendimai ir nutartys yra vykdomieji dokumentai, kai jie pagal įstatymą laikomi vykdytiniais dokumentais.

(d) Dėl bylinėjimosi išlaidų paprastai sprendžiama priimant procesinį sprendimą iš esmės – tokio pobūdžio prašymai su įrodymais turi būti pateikiami iki išnagrinėjant bylą iš esmės. Tuo atveju, jei dokumentai buvo pateikti laiku, tačiau teismas sprendime dėl to nepasisakė, teismas gali priimti papildomą sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo. Tokiais atvejais, kai prašymas ir įrodymai nebuvo pateikti laiku, papildomas sprendimas paprastai nėra priimamas, išskyrus atvejus, kai asmuo paaiškina, kodėl toks prašymas ir dokumentai negalėjo būti pateikti laikantis procesinės tvarkos. Asmuo, kuris nesutinka su prašomomis priteisti bylinėjimosi išlaidomis, savo prieštaravimus gali išreikšti nagrinėjant bylą iš esmės arba įtraukti į apeliacinį (atskirąjį) skundą.

d. Reikalavimas nėra ginčytinas pagal EVR reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punktą. Reikalavimas laikomas neginčytinu EVR reglamento 3 straipsnyje išvardytais atvejais. Be kita ko, reikalavimas laikomas neginčytinu, jeigu teismo bylos nagrinėjimo metu, atsižvelgiant į atitinkamus procedūrinius reikalavimus pagal kilmės valstybės narės teisės aktus, skolininkas niekada jam neprieštaravo (EVR reglamento 3 straipsnio 1 dalies b punktas) (EK PV II.4.2.2 ir III.3.2.2):

Tokio pobūdžio prieštaravimai turėtų būti išreikšti raštu teismo procese, parengiamuosiuose procesiniuose dokumentuose ir/ar teismo posėdžio metu.

e. Reikalavimas po pradinio prieštaravimo pagal EVR reglamento 3 straipsnio 1 dalies c punktą tapo neginčytinu. Reikalavimas taip pat laikomas neginčytinu, jeigu skolininkas nedalyvavo ar jam nebuvo atstovaujama teismo posėdyje, susijusiam su šiuo reikalavimu po to, kai teismo proceso metu iš pradžių prieštaravo reikalavimui, su sąlyga, kad toks elgesys prilygsta tyliam sutikimui su reikalavimu ar faktui, kreditoriaus pareikštu pagal kilmės valstybės narės teisės aktus (EVR reglamento 3 straipsnio 1 dalies c punktas); tokia situacija susiklosto, kai skolininkas dalyvavo procese ir prieštaravo reikalavimui, bet daugiau neatvyko arba daugiau nebuvo atstovaujamas vélesniame posėdyje dėl reikalavimo. Be to, teismas privalo

patikrinti, ar atsakovo elgesį galima laikyti tyliu reikalavimų arba faktų pripažinimu pagal kilmės valstybės narės teisės aktus (EK PV II.4.2.3 ir III.3.2.3):

Asmeniui nepateikus procesinių dokumentų arba neatvykus į teismo posėdį be pateisinamos priežasties.

- f. **Papildomi patikrinimai, kai skolininkas nėra išreiškęs aiškaus sutikimo su reikalavimu.** Jei skolininkas nėra išreiškęs aiškaus sutikimo su reikalavimu, t. y. EVR reglamento 3 straipsnio 1 dalies b ir c punktuose aprašytais atvejais, teismas privalo patikrinti papildomus aspektus. Kai kurie iš jų susiję su nacionalinio civilinio proceso taisyklėmis.
- ii. **Dokumento dėl bylos iškėlimo įteikimas.** Bylos iškėlimo dokumentas, taip pat visi šaukimai į teismo posėdį turi būti įteikiami reglamento pripažintu būdu.⁽¹⁾ Priimtini įteikimo būdai yra nurodyti 13 ir 14 straipsniuose. Iš esmės, yra du galimi įteikimo būdai: įteikimas su skolininko arba jo atstovo gavimo patvirtinimu (13 straipsnis) arba įteikimas be skolininko arba jo atstovo gavimo patvirtinimo (14 straipsnis) (EK PV II.2.2 III.3.5.2.1)⁽²⁾:

Teismas procesinius dokumentus įteikia registruotąja pašto siunta, per antstolius, pasiuntinių paslaugų teikėjus, kitais Civilinio proceso kodekse nurodytais būdais. Registruotąja pašto siunta, per pasiuntinių paslaugų teikėjus, antstolius ir nustatyta tvarka teismo siunčiami teismo šaukimai ir ieškiniai (pareiškimai, skundai, atsiliepinimai į ieškinį, dublikai), apeliaciniai (atskirieji) skundai, kasaciniai skundai adresatams įteikiami pasirašytinai. Jeigu dalyvaujantis byloje asmuo sutinka, teismas gali išduoti jam procesinį dokumentą, kad jį įteiktų adresatui. Tais atvejais, kai šalis ar trečiasis asmuo veda bylą per atstovą, su byla susiję procesiniai dokumentai įteikiami tik atstovui, o kai šalis ar trečiasis asmuo teismui raštu nurodo, kad procesinius dokumentus pageidauja gauti patys, – tik šaliai ar trečiajam asmeniui, išskyrus atvejus, kai teismas konstatuoja, kad atstovui procesiniai dokumentai bus įteikiami operatyviau. Šalies prašymą dėl procesinių dokumentų įteikimo teismas išsprendžia rezoliucija rašytinio proceso tvarka. Kai abiem ginčo šalims atstovauja advokatai, vienos šalies advokatas su byla susijusį procesinį dokumentą persiunčia tiesiogiai kitos šalies advokatui. Apie šį persiuntimą yra pažymima šio procesinio

¹ Jei įteikti dokumentą reikia kitoje valstybėje narėje, dokumentai tai kitai valstybei narei turi būti perduoti vadovaujantis taisyklėmis, nustatytomis Tarybos reglamente (EB) Nr. 1393/2007 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse arba 2020 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2020/1784 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse (dokumentų įteikimas) (naujoje redakcijoje).

² *Reikalavimų nesilaikymo atitaisymas*: jeigu bylos iškėlimo dokumentas arba šaukimas į teismo posėdį nebuvo įteiktas skolininkui pagal 13 ar 14 straipsnį, teismas vis tiek gali pripažinti sprendimą Europos vykdomuoju raštu, jeigu skolininkas savo elgesiu teismo procese įrodo, kad jis asmeniškai gavo dokumentą, kuris buvo įteiktas tinkamu laiku, kad būtų galima pasiruošti gynybai (EVR reglamento 18 straipsnio 2 dali) (EK PV II.4.5.2.1 ir III.3.5.2.1.2).

dokumento, skirto teismui, egzemplioriuje. Procesinio bendrininkavimo atveju, kai nėra bendrininkų paskirto vieno atstovo, teismas turi teisę dalyvaujančių byloje asmenų prašymu arba savo iniciatyva priimti nutartį paskirti vieną iš bendrininkų arba kitą subjektą įgaliotu asmeniu su byla susijusiems procesiniams dokumentams gauti bendrininkų lėšomis ir rizika, jeigu tokiu būdu būtų pagreitintas ir supaprastintas procesas. Procesinius dokumentus galima pasirašytinai įteikti adresatui teisme. Kai šalies interesams byloje atstovauja kuratorius, šiai šaliai skirti procesiniai dokumentai įteikiami kuratoriui. Kai adresato gyvenamoji ir darbo vietos yra nežinomos ir kai šio Kodekso nustatyta tvarka nėra galimybės paskirti kuratorių, teismas gali įteikti procesinius dokumentus viešo paskelbimo būdu. Taip gali būti įteikiami ieškinio kopija atsakovui, teismo šaukimai, pranešimai ir kiti procesiniai dokumentai dalyvaujantiems byloje asmenims. Teismas šioje dalyje numatytu atveju priima nutartį, kurioje nurodoma procesinių dokumentų įteikimo viešo paskelbimo būdu data.

Vertinant Civilinio proceso kodekso nustatytus dokumentų įteikimo būdus ir jų atitikimą EVR reglamento reguliavimui, manytina, kad dokumentų įteikimas viešo paskelbimo būdu ir per kuratorių neturėtų būti naudojami EVR procedūrose kaip nesuderinami su EVR nustatom standartu. Visi kiti Civilinio proceso kodekse nustatyti dokumentų įteikimo būdai tenkina EVR Reglamento 13-15 str. nustatytus reikalavimus.

- iii. **Privaloma informacija.** Kreditorius, norintis gauti Europos vykdomojo rašto pažymėjimą, turėtų užtikrinti, kad būtų įvykdyti tam tikri procedūriniai reikalavimai. Visų pirma, dokumentas, kuriuo pradedama nagrinėti bylą iš esmės, turi būti įteiktas skolininkui ir jame privalo būti pateikta nurodyta skolininkui skirta informacija: atitinkamos informacija apie reikalavimą (16 straipsnis) ir tinkama informacija apie reikalavimui užginčyti reikiamus procedūrinius veiksmus (17 straipsnis). Pagal 17 straipsnį privaloma informacija gali būti pateikta bylos iškėlimo dokumente arba pridėtame papildomame dokumente. Ją taip pat galima pateikti vėlesniuose šaukimuose į teismo posėdį (EK PV II.2.1 ir III.3.5.2.2):

Taip.

- iv. **Reikalavimų nesilaikymo atitaisymas.** Jei teismas atsisakė išduoti Europos vykdomojo rašto pažymėjimą dėl netinkamo bylos iškėlimo dokumento arba šaukimo į teismo posėdį įteikimo pagal 13 ar 14 straipsnį arba dėl netinkamo informacijos teikimo pagal 16 ar 17 straipsnį, toks minimalių reikalavimų nesilaikymas gali būti ištaisytas, ir ieškovas gali iš naujo kreiptis dėl Europos vykdomojo rašto į teismą, kuris priėmė sprendimą, jeigu tenkinami EVR reglamento 18 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai (EK PV II.5.1.1, III.3.5.2.2.2 ir III.4.1.1):

Sprendimų įteikimui taikomos bendrosios įteikimo taisyklės.

Dėl sprendimo turi būti pateikiamas apeliacinis skundas per 30 dienų nuo tokio sprendimo priėmimo įprastos civilinės bylos atveju arba prieštaravimai per 20 dienų nuo teismo įsakymo išdavimo teismo įsakymo atveju. Proceso trukmė nėra apibrėžta.

- v. **Peržiūra išimtiniais atvejais.** Sprendimą priėmusio teismo valstybė narė turi suteikti skolininkui teisę kreiptis dėl sprendimo peržiūros, jeigu tenkamos EVR reglamento 19 straipsnyje nustatytos sąlygos (EK PV II.4.5.2.3 ir III.3.5.2.3):

Sprendimų įteikimui taikomos bendrosios įteikimo taisyklės.

Dėl sprendimo turi būti pateikiamas apeliacinis skundas per 30 dienų nuo tokio sprendimo priėmimo įprastos civilinės bylos atveju arba prieštaravimai per 20 dienų nuo teismo įsakymo išdavimo teismo įsakymo atveju. Proceso trukmė nėra apibrėžta. Prieštaravimai nėra apmokestinami žyminiu mokesčiu, tačiau teikiant apeliacinį skundą mokėtinas proporcinis žyminis mokestis nuo ginčo sumos.

Civilinio proceso kodekso 287 str. nustato, kad šalis, dėl kurios priimtas sprendimas už akių, turi teisę per dvidešimt dienų nuo šio sprendimo priėmimo dienos paduoti sprendimą už akių priėmusiam teismui pareiškimą dėl sprendimo už akių peržiūrėjimo. Šis terminas gali būti atnaujintas, jeigu teismas pripažįsta, kad jis praleistas dėl svarbių priežasčių. Dėl teismo nutarties, kuria atmestas prašymas atnaujinti praleistą terminą, gali būti duodamas atskirasis skundas. Prašymas atnaujinti praleistą pareiškimo padavimo terminą negali būti paduotas, jeigu praėjo daugiau kaip trys mėnesiai nuo sprendimo už akių priėmimo dienos. Kartu su pareiškimu turi būti pateikti visi šalies turimi įrodymai, susiję su byla, ir pareikšti prašymai teismui padėti išreikalauti turinčius bylai reikšmės įrodymus, kurių šalis pati negali gauti.

3. Šalių teisių gynimo būdai ir gynybos priemonės

- a. **Kai atsisakoma išduoti Europos vykdomąjį raštą.** Ieškovas turi dvi galimybes: apskųsti sprendimą neišduoti Europos vykdomojo rašto, jeigu tokią galimybę numato nacionalinės teisės aktai, arba siekti, kad sprendimas būtų įvykdytas kitoje valstybėje narėje, remiantis Briuselio reglamente nustatyta tvarka (Reglamentas (ES) Nr. 1215/2012) (EK PV II.5.1.2 ir 4.1.2):

Dėl teismo nutarties atsisakyti išduoti EEO gali būti teikiamas atskirasis skundas per 7 dienas nuo tokio procesinio sprendimo priėmimo. Žyminis mokestis nėra taikomas.

- b. Kai Europos vykdomajame rašte yra klaidų.** Jeigu tarp sprendimo ir Europos vykdomojo rašto pažymėjimo yra neatitikimų, atsiradusių dėl esminės klaidos, ieškovas arba atsakovas gali kreiptis į pažymėjimą išdavusį teismą, prašydamas ištaisyti pažymėjimą (EVR reglamento 10 straipsnio 1 dalies a punktas) (EK PV II.5.2.1.1, II.5.1.3, III.4.1.3 ir III.4.2.1.1):

Kai dėl rašybos ar kitokios klaidos Europos vykdomasis raštas neatitinka teismo sprendimo ar autentiško dokumento, taisant Europos vykdomąjį raštą *mutatis mutandis* taikomos Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 648 straipsnio 6 dalies nuostatos. Šios nuostatos taikomos ir tais atvejais, kai į vykdomąjį įrašą padariusio notaro buveinės apylinkės teismą kreipiamasi dėl Europos vykdomojo rašto, išduoto šio įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, ištaisymo ar panaikinimo. Tokio pobūdžio prašymai žyminiu mokesčiu neapmokestinami.

- c. Kai Europos vykdomasis raštas išduotas akivaizdžiai klaidingai.** Jeigu Europos vykdomasis raštas buvo išduotas pažeidžiant reglamente nustatytus reikalavimus, skolininkas gali kreiptis į pažymėjimą išdavusį teismą, prašydamas panaikinti Europos vykdomojo rašto pažymėjimą (EVR reglamento 10 straipsnio 1 dalies b punktas) (EK PV II.5.2.1.2 ir III.4.2.1.2):

Teismas, išdavęs Europos vykdomąjį raštą, Reglamento (EB) Nr. 805/2004 10 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytu atveju nutartimi panaikina arba atsisako panaikinti Europos vykdomąjį raštą. Šios nuostatos taikomos ir tais atvejais, kai į vykdomąjį įrašą padariusio notaro buveinės apylinkės teismą kreipiamasi dėl Europos vykdomojo rašto, išduoto šio įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, ištaisymo ar panaikinimo. Tokio pobūdžio prašymai žyminiu mokesčiu neapmokestinami.

- d. Kai sprendimas nebėra vykdytinas arba jo vykdomumas yra sustabdytas ar apribotas.** Jeigu sprendimas nebėra vykdytinas arba jo vykdomumas yra sustabdytas ar apribotas pagal valstybės narės, kurioje sprendimas priimtas, teisės aktus, skolininkas gali kreiptis į kilmės teismą, prašydamas pažymėjimo dėl nepakankamo ar apriboto vykdomumo (EVR reglamento 6 straipsnio 2 dalis) (EK PV II.5.2.1.3 ir III.4.2.1.3):

EEO išduoda bylą iš esmės išnagrinėjęs pirmos instancijos teismas. Prašymą dėl EEO išdavimo šalis gali pateikti išnagrinėjęs bylą iš esmės. Tokio pobūdžio prašymai papildomai nėra apmokestinami žyminiu mokesčiu.

- e. Skundas dėl sprendimo.** Skolininkas gali ginčyti EVR pripažintą sprendimą iš esmės pagal valstybės narės, kurioje sprendimas buvo priimtas, nacionalinę procesinę teisę. Jeigu užginčyti sprendimo nepavyksta ir apskųstas sprendimas yra vykdytinas, ieškovas gali gauti pakeitimo pažymėjimą, naudodamas V priede

pateiktą standartinę formą (EVR reglamento 6 straipsnio 3 dalis) (EK PV II.5.2.1.4 ir III.4.2.1.4):

Kreipiamasi į tą patį teismą, kuris išdavė EEO. Taikoma analogiška procedūra kaip ir pirminio EEO išdavimui.

f.Peržiūra išimtiniais atvejais. Skolininkui suteikiama teisė prašyti valstybės narės kompetentingo sprendimą priėmusio teismo peržiūrėti sprendimą, kai sprendimas buvo priimtas EVR reglamento 19 straipsnyje nurodytomis aplinkybėmis. Kreipdamasis dėl peržiūros ypatingais atvejais, skolininkas turi veikti nedelsdamas (EK PV II.5.2.1.5 ir III.4.1.2.5):

Sprendimų įteikimui taikomos bendrosios įteikimo taisyklės.

Dėl sprendimo turi būti pateikiamas apeliacinis skundas per 30 dienų nuo tokio sprendimo priėmimo įprastos civilinės bylos atveju arba prieštaravimai per 20 dienų nuo teismo įsakymo išdavimo teismo įsakymo atveju. Proceso trukmė nėra apibrėžta. Prieštaravimai nėra apmokestinami žyminiu mokesčiu, tačiau teikiant apeliacinį skundą mokėtinas proporcinis žyminis mokestis nuo ginčo sumos.

B. EVR autentiškiems dokumentams

1. Kaip ir kada galima prašyti Europos vykdomojo rašto. Išduoti Europos vykdomojo rašto pažymėjimą turi būti prašomos valstybės narės, kurioje dokumentas buvo parengtas, kompetentingos institucijos. Kai kuriose valstybėse narėse kompetentinga institucija, galinti išduoti pažymėjimą, yra notaras, kuris parengė aktą arba atstovybė. Kitose valstybėse narėse kompetentinga institucija yra teismas (EK PV IV.2.1):

Europos vykdomojo rašto galima prašyti autentiško dokumento rengimo metu arba bet kada vėliau (EC PG IV.2.2):

Įprastai Europos vykdomąjį raštą išduoda byla pirmąja instancija išnagrinėjęs teismas. Tačiau nacionalinis reguliavimas taip pat nustato, kad kreditoriaus prašymu Europos vykdomąjį raštą dėl autentiškų dokumentų (notaro užprotestuoti ar neprotestuoti vekseliai, čekiai, hipotekos (įkeitimo) sandoriai, kuriuose padaryti notaro vykdomieji įrašai) išduoda vykdomąjį įrašą padaręs notaras.

Jeigu ieškinyje (pareiškime dėl teismo įsakymo išdavimo) ieškovas (kreditorius) yra papildomai nurodęs, kad bus siekiama Europos vykdomojo rašto išdavimo, teismas, nagrinėdamas bylą, procesinius dokumentus įteikia Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse nustatytais ir Reglamento (EB) Nr. 805/2004 13, 14, 15 straipsnių reikalavimus atitinkančiais procesinių dokumentų įteikimo būdais. Tais atvejais, kai nurodyta informacija teismui nebuvo pateikta, Europos vykdomasis raštas gali būti išduodamas Reglamento (EB) Nr. 805/2004 3 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytose bylose, taip pat kitose bylose, jeigu jose procesiniai dokumentai buvo įteikti Reglamento (EB) Nr. 805/2004 13, 14, 15 straipsnių reikalavimus atitinkančiais procesinių dokumentų įteikimo būdais.

2. Sprendimas patvirtinti. Išduodama Europos vykdomąjį raštą, kompetentinga institucija užpildo standartinę EVR reglamento III priede pateiktą formą. Tai darydama, kompetentinga institucija privalo patikrinti atitinkamus dalykus (žr. EK PV IV.3.1 ir tolesnius punktus). Kai kurie iš jų susiję su nacionalinio civilinio proceso taisyklėmis.

- a. **Autentiškas dokumentas yra susijęs su piniginiu reikalavimu.** Autentiškas dokumentas apibrėžtas EVR reglamento 4 straipsnio 3 dalyje (EK PV IV.1.3). Autentiško dokumento objektu esantis reikalavimas privalo būti reikalavimas sumokėti konkrečią pinigų sumą, kurios mokėjimo terminas jau suėjęs arba kuriam autentiškame dokumente yra nustatyta atitinkama data (EK PV IV.1.1 ir IV.3.1.2):
- b. **Autentiškas dokumentas yra vykdytinas.** Autentiškas dokumentas, kuris bus pripažintas Europos vykdomuoju raštu, privalo būti vykdytinas (EK PV IV.3.2):
- c. **Procedūros išlaidos.** Europos vykdomojo rašto pažymėjimas taip pat gali apimti su dokumento rengimu susijusių išlaidų, įtrauktų į dokumentą, sumą (EK PV IV.3.1.2):

Vykdytiną autentišką dokumentą (notaro užprotestuoti ar neprotestuoti vekseliai,

čekiai, hipotekos (įkeitimo) sandoriai, kuriuose padaryti notaro vykdomieji įrašai išduoda notaras.

(b) Ne, tokios galimybės nėra.

(c) Notaro vykdomieji įrašai tampa vykdytinais nuo išdavimo momento. Notaras, gavęs hipotekos (įkeitimo) kreditoriaus prašymą dėl vykdomojo įrašo atlikimo, patikrina, ar vykdomąjį įrašą dėl priverstinio išieškojimo pagal hipotekos (įkeitimo) kreditoriaus prašymą pateikia asmuo, kuris yra hipotekos (įkeitimo) kreditorius; ar hipotekos (įkeitimo) kreditoriaus prašyme dėl vykdomojo įrašo atlikimo nurodyti duomenys atitinka priklausomai nuo įkeisto objekto – Nekilnojamojo turto registre arba Sutarčių ir teisių suvaržymų registre nurodytus duomenis; ar pasibaigęs hipoteka (įkeitimu) užtikrintos prievolės įvykdymo terminas, o tuo atveju, kai kreditorius reikalauja prieš terminą patenkinti hipoteka (įkeitimu) užtikrintą reikalavimą, ar kreditoriaus nurodyti pagrindai yra nustatyti įstatymuose. Patikrinęs šiuos duomenis, notaras, prieš atlikdamas vykdomąjį įrašą, išsiunčia skolininkui pranešimą, kuriame turi būti nurodyti hipotekos (įkeitimo) kreditoriaus pateikti duomenys ir siūlymas ne vėliau kaip per dvidešimt dienų nuo pranešimo skolininkui išsiuntimo dienos sumokėti kreditoriui skolą ir apie prievolės įvykdymą raštu pranešti notarui arba pateikti notarui duomenis dėl hipotekos (įkeitimo) kreditoriaus reikalavimo nepagrįstumo. Atsižvelgdamas į hipotekos (įkeitimo) kreditoriaus ir skolininko pateiktus duomenis, notaras atlieka vykdomąjį įrašą arba motyvuotai atsisako jį atlikti. Notaras turi teisę įstatymų nustatytais atvejais panaikinti vykdomąjį įrašą.

Notaras, gavęs kreditoriaus prašymą dėl vykdomojo įrašo atlikimo pagal notarine forma patvirtintus sandorius, iš kurių atsiranda piniginės prievolės, vykdomąjį įrašą atlieka vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Notariato įstatymu ir laikydamasis Lietuvos Respublikos teisingumo ministro nustatytos notarų vykdomųjų įrašų atlikimo pagal notarine forma patvirtintus sandorius, iš kurių atsiranda piniginės prievolės, tvarkos ir formos. Notaras, gavęs kreditoriaus prašymą dėl vykdomojo įrašo atlikimo, patikrina, ar vykdomąjį įrašą dėl priverstinio išieškojimo pagal kreditoriaus prašymą pateikęs asmuo yra sandorio, iš kurio atsiranda piniginė prievolė, kreditorius; ar kreditoriaus prašyme dėl vykdomojo įrašo atlikimo nurodyti duomenys atitinka sandoryje nurodytus duomenis; ar pasibaigęs prievolės pagal sandorį įvykdymo terminas, o tuo atveju, kai kreditorius reikalauja piniginę prievolę įvykdyti prieš terminą, ar kreditoriaus nurodyti pagrindai yra nustatyti įstatymuose ar sandoryje. Patikrinęs šiuos duomenis, notaras, prieš atlikdamas vykdomąjį įrašą, išsiunčia skolininkui pranešimą, kuriame turi būti nurodyti kreditoriaus pateikti duomenys ir siūlymas ne vėliau kaip per dvidešimt dienų nuo pranešimo skolininkui išsiuntimo dienos sumokėti kreditoriui skolą ir apie prievolės įvykdymą raštu pranešti notarui arba pateikti notarui duomenis dėl kreditoriaus reikalavimo nepagrįstumo. Atsižvelgdamas į kreditoriaus ir skolininko pateiktus duomenis, notaras atlieka vykdomąjį įrašą arba motyvuotai atsisako jį atlikti. Notaras turi teisę įstatymų nustatytais atvejais panaikinti vykdomąjį įrašą.

Notaras netikrina kitų, negu nurodyta aukščiau, duomenų atitikties ir už juos neatsako.

Notaro vykdomieji įrašai arba atsisakymas atlikti vykdomąjį įrašą dėl aukščiau

nurodytų duomenų atitikties skundžiami apylinkės teismui pagal notaro buveinės vietą. Kilus ginčui dėl priverstinio skolos išieškojimo kitais pagrindais, skolininkas, kreditorius ar įkaito davėjas turi teisę kreiptis į teismą ieškinio teisenos tvarka.

(d) Skolininkas turi teisę skųsti notarinius veiksmus apylinkės teismui pagal notaro buveinės vietą.

3. Šalių teisių gynimo būdai ir gynybos priemonės

a. Kai atsisakoma išduoti Europos vykdomąjį raštą. Ieškovas turi dvi galimybes: apskųsti sprendimą neišduoti Europos vykdomojo rašto, jeigu tokią galimybę numato nacionalinės teisės aktai, arba siekti, kad autentiškas dokumentas būtų įvykdytas, remiantis Briuselio reglamente nustatyta tvarka (EK PV IV.4.1.1):

Dėl teismo sprendimo atsisakyti išduoti EEO gali būti teikiamas atskirasis skundas per 7 dienas nuo tokio procesinio sprendimo priėmimo. Žyminis mokestis nėra taikomas.

Dėl notarinio veiksmo ar atsisakymo atlikti notarinį veiksma gali būti duodamas skundas, toks skundas teikiamas notaro, kurio veiksmai skundžiami, darbo vietos apylinkės teismui. Skundas gali būti teikiamas ne vėliau kaip per dvidešimt dienų nuo tos dienos, kurią skundą pateikiantis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie skundžiamo veiksmo atlikimą arba atsisakymą jį atlikti, bet ne vėliau kaip per devyniasdešimt dienų nuo skundžiamo veiksmo atlikimo (Civilinio proceso kodekso 511, 512 str.).

b. Kai Europos vykdomajame rašte yra klaidų. Jeigu tarp autentiško dokumento ir Europos vykdomojo rašto pažymėjimo yra neatitikimų, atsiradusių dėl esminės klaidos, ieškovas gali kreiptis į kompetentingą kilmės valstybės narės instituciją, prašydamas ištaisyti pažymėjimą (EVR reglamento 10 straipsnio 1 dalies a punktas) (EK PV IV.4.1.2 ir IV.4.2.1.1):

Kai dėl rašybos ar kitokios klaidos Europos vykdomasis raštas neatitinka teismo sprendimo ar autentiško dokumento, taisant Europos vykdomąjį raštą *mutatis mutandis* taikomos Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 648 straipsnio 6 dalies nuostatos. Šios nuostatos taikomos ir tais atvejais, kai į vykdomąjį įrašą padariusio notaro buveinės apylinkės teismą kreipiamasi dėl Europos vykdomojo rašto, išduoto šio įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, ištaisymo ar panaikinimo. Tokio pobūdžio prašymai žyminiu mokesčiu neapmokestinami.

c. Kai Europos vykdomasis raštas išduotas akivaizdžiai klaidingai. Jeigu Europos vykdomasis raštas buvo išduotas pažeidžiant reglamente nustatytus reikalavimus,

skolininkas gali kreiptis į kilmės valstybės narės kompetentingą instituciją, prašydamas panaikinti Europos vykdomojo rašto pažymėjimą (EVR reglamento 10 straipsnio 1 dalies b punktas) (EK PV IV.4.2.1.2):

Teismas, išdavęs Europos vykdomąjį raštą, Reglamento (EB) Nr. 805/2004 10 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytu atveju nutartimi panaikina arba atsisako panaikinti Europos vykdomąjį raštą. Šios nuostatos taikomos ir tais atvejais, kai į vykdomąjį įrašą padariusio notaro buveinės apylinkės teismą kreipiamasi dėl Europos vykdomojo rašto, išduoto šio įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, ištaisymo ar panaikinimo. Tokio pobūdžio prašymai žyminiu mokesčiu neapmokestinami.

d. Kai autentiškas dokumentas nebėra vykdytinas arba jo vykdomumas yra sustabdytas ar apribotas. Jeigu autentiškas nebėra vykdytinas arba jo vykdomumas yra sustabdytas ar apribotas pagal valstybės narės, kurioje dokumentas parengtas, teisės aktus, skolininkas gali kreiptis į kompetentingą instituciją, prašydamas pažymėjimo dėl nepakankamo ar apriboto vykdomumo (EVR reglamento 6 straipsnio 2 dalis) (EK PV IV.4.2.1.3):

EVR Reglamento 6 str. 2 d. nurodytus sprendimus pagal kompetenciją priima teismo sprendimo, patvirtintos taikos sutarties ar autentiško dokumento vykdymo vietos apylinkės teismas arba antstolis.

Teismas nurodytais klausimais pateiktus bylos šalių prašymus nagrinėja *mutatis mutandis* taikydamas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 593 straipsnio nuostatas.

e. Autentiškų dokumentų užginčijimas. Remiantis EVR reglamento 23 straipsniu, viena iš autentiško dokumento vykdymo sustabdymo arba apribojimo valstybėje narėje, į kurią kreiptasi, sąlygų – tai, kad skolininkas Europos vykdomuoju raštu pripažintą autentišką dokumentą užginčijo, įskaitant prašymą peržiūrėti pagal 19 straipsnį, arba kreipėsi dėl jo ištaisymo arba panaikinimo (EK PV IV.4.2.2.1):

Taip. Notaro vykdomieji įrašai dėl aukščiau nurodytų duomenų atitikties skundžiami apylinkės teismui pagal notaro buveinės vietą. Kilus ginčui dėl priverstinio skolos išieškojimo kitais pagrindais, skolininkas, kreditorius ar įkaito davėjas turi teisę kreiptis į teismą ieškinio teisenos tvarka.

C. EVR teisiniams susitarimams

1. **Kaip ir kada galima prašyti Europos vykdomojo rašto.** Prašymą dėl Europos vykdomojo rašto galima pateikti teismui, kuris patvirtinto teisminį susitarimą arba kuriame jis buvo sudarytas (EK PV V.2.1 ir V.2.2):

Europos vykdomojo rašto galima prašyti bet kuriuo teismo proceso metu, po teismo susitarimo patvirtinimo arba sudarymo (EL PV V.2.3):

Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso 646 straipsnio 3 dalis nustato tokią specifinę vykdomųjų raštų išdavimo pagal teismo patvirtintas taikos sutartis tvarką:

Jeigu nevykdoma teismo patvirtinta taikos sutartis, suinteresuota šalis gali kreiptis į bylą išnagrinėjusį teismą su prašymu išduoti vykdomąjį raštą. Šis prašymas nagrinėjamas rašytinio proceso tvarka. Teismui pripažinus, kad tai yra būtina, šioje dalyje nurodytas prašymas išduoti vykdomąjį raštą gali būti nagrinėjamas teismo posėdyje, pranešus dalyvaujantiems byloje asmenims, tačiau šių asmenų neatvykimas nekliudo teismui išspręsti vykdomojo rašto išdavimo klausimą. Teismas, ištyręs šalių nurodytas aplinkybes ir pateiktus įrodymus apie taikos sutarties sąlygų vykdymą, dėl neįvykdytos taikos sutarties dalies išduoda vykdomąjį raštą arba atsisako jį išduoti. Spręsdamas vykdomojo rašto išdavimo klausimą, teismas gali pakeisti šalių taikos sutartyje numatytų sąlygų vykdymo tvarką nekeisdamas šalių susitarimo esmės. Teismas, atsisakęs išduoti vykdomąjį raštą dėl taikos sutarties sąlygų vykdymo, išaiškina šalims teisę kreiptis dėl teismo nutarties, kuria patvirtinta taikos sutartis, peržiūrėjimo proceso atnaujinimo tvarka. Dėl teismo nutarties išduoti ar atsisakyti išduoti vykdomąjį raštą gali būti paduotas atskiras skundas.

2. **Sprendimas patvirtinti.** Išduodamas Europos vykdomąjį raštą, teismas užpildo standartinę EVR reglamento II priede pateiktą formą. Tai darydama, kompetentinga institucija privalo patikrinti atitinkamus dalykus (žr. EK PV V.3.1 ir tolesnius punktus). Kai kurie iš jų susiję su nacionalinio civilinio proceso taisyklėmis.

- a. **Teisminis susitarimas yra susijęs su piniginiu reikalavimu.** Europos vykdomojo rašto galima prašyti dėl teisminių susitarimų, t. y. susitarimų, kurie buvo patvirtinti teismo arba sudaryti teisme teismo proceso metu (EVR reglamento 3 straipsnio 1 dalis ir 24 straipsnis) (EK PV V.1.3). Susitarimo objektu esantis reikalavimas privalo būti reikalavimas sumokėti konkrečią pinigų sumą, kurios mokėjimo terminas jau suėjęs arba kurios mokėjimo data nurodyta susitarime (EK PV V.1.1 ir V.3.1.2):
- b. **Teisminis susitarimas yra vykdytinas.** Teisminis susitarimas, kuris bus pripažintas Europos vykdomuoju raštu, privalo būti vykdytinas (EK PV V.3.2):
- c. **Pagal EVR pažymėjimą apmokėtinos išlaidos: teismo proceso išlaidos.** Europos vykdomojo rašto pažymėjimas taip pat gali apimti su teismo procesu susijusių išlaidų, įtrauktų į teisminį susitarimą, sumą (EK PV V.3.1.2):

(a) Taikos sutartys dėl esančio ginčo gali būti sudaromos ir teismo tvirtinamos dvejopai: tokia sutartis gali būti sudaroma teisminėje byloje ir tvirtinama teismo, nagrinėjančio bylą, arba gali būti sudaroma neteisminė taikos sutartis ir pateikiama tvirtinti apylinkės teismui supaprastinto proceso tvarka. Prašymai tvirtinti taikos sutartis žyminiu mokesčiu nėra apmokestinami.

(b) Nors šalys turi diskreciją susitarti, teismas tvirtina taikos sutartis, jei jos neprieštarauja imperatyvams, nepažeidžia viešojo intereso. Šalys turi teisę susitarti dėl sumų, kurių mokėjimas nėra pradelstas. Tačiau nėra aišku, ar teismas patvirtintų taikos sutartį dėl konkrečiai neįvardintų sumų.

(c) Teismo patvirtinta taikos sutartis yra vykdytinas dokumentas ir gali būti teikiama antstoliui vykdyti kaip ir bet koks galutinis vykdytinas teismo procesinis sprendimas.

(d) Prašymai dėl taikos sutarties patvirtinimo žyminiu mokesčiu nėra apmokestinami. Šalys dėl savo patirtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo gali susitarti taikos sutartyje. Civilinio proceso kodeksas nereglementuoja bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taikos sutarties atveju.

3. Šalių teisių gynimo būdai ir gynybos priemonės

a. Kai atsisakoma išduoti Europos vykdomąjį raštą. Ieškovas turi dvi galimybes: apskųsti sprendimą neišduoti Europos vykdomojo rašto, jeigu tokią galimybę numato nacionalinės teisės aktai, arba siekti, kad teisminis susitarimas būtų įvykdytas remiantis Briuselio reglamente nustatyta tvarka (EK PV V.4.1.1):

Dėl teismo nutarties atsisakyti išduoti EEO gali būti teikiamas atskirasis skundas per 7 dienas nuo tokio procesinio sprendimo priėmimo. Žyminis mokestis nėra taikomas.

Be to, teismas, atsisakęs išduoti vykdomąjį raštą dėl teismo nutartimi patvirtintų taikos sutarties sąlygų vykdymo, išaiškina šalims teisę kreiptis dėl teismo nutarties, kuria patvirtinta taikos sutartis, peržiūrėjimo proceso atnaujinimo tvarka. Tai atvejais, kai yra proceso atnaujinimo pagrindai, suinteresuotas asmuo gali pasinaudoti proceso atnaujinimo procedūra, siekiant išspręsti problemas, kurios užkreta galimybę išduoti EEO.

b. Kai Europos vykdomajame rašte yra klaidų. Jeigu tarp teismo susitarimo ir Europos vykdomojo rašto pažymėjimo yra neatitikimų, atsiradusių dėl esminės klaidos, ieškovas gali kreiptis į teismą, kuris patvirtino susitarimą arba kuriame susitarimas buvo sudarytas, prašydamas ištaisyti pažymėjimą (EVR reglamento 10 straipsnio 1 dalies a punktas) (EK PV V.4.1.2 ir V.4.2.1.1):

Kai dėl rašybos ar kitokios klaidos Europos vykdomasis raštas neatitinka teismo sprendimo ar autentiško dokumento, taisant Europos vykdomąjį raštą *mutatis mutandis* taikomos Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 648 straipsnio 6

dalies nuostatos. Šios nuostatos taikomos ir tais atvejais, kai į vykdomąjį įrašą padariusio notaro buveinės apylinkės teismą kreipiamasi dėl Europos vykdomojo rašto, išduoto šio įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, ištaisymo ar panaikinimo. Tokio pobūdžio prašymai žyminiu mokesčiu neapmokestinami.

- c. Kai Europos vykdomasis raštas išduotas akivaizdžiai klaidingai.** Jeigu Europos vykdomasis raštas buvo išduotas pažeidžiant reglamente nustatytus reikalavimus, skolininkas gali kreiptis į teismą kuris susitarimą patvirtino arba kuriame susitarimas buvo sudarytas, prašydamas panaikinti Europos vykdomojo rašto pažymėjimą (EVR reglamento 10 straipsnio 1 dalies b punktas) (EK PV V.4.2.1.2):

Teismas, išdavęs Europos vykdomąjį raštą, Reglamento (EB) Nr. 805/2004 10 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytu atveju nutartimi panaikina arba atsisako panaikinti Europos vykdomąjį raštą. Šios nuostatos taikomos ir tais atvejais, kai į vykdomąjį įrašą padariusio notaro buveinės apylinkės teismą kreipiamasi dėl Europos vykdomojo rašto, išduoto šio įstatymo 15 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, ištaisymo ar panaikinimo. Tokio pobūdžio prašymai žyminiu mokesčiu neapmokestinami.

- d. Kai teisminis susitarimas nebėra vykdytinas arba jo vykdomumas yra sustabdytas ar apribotas.** Jeigu susitarimas nebėra vykdytinas arba jo vykdomumas yra sustabdytas ar apribotas pagal valstybės narės, kurioje jis buvo patvirtintas ar sudarytas, teisės aktus, skolininkas gali kreiptis į teismą, kuris patvirtino susitarimą arba kuriame jis buvo sudarytas, prašydamas pažymėjimo dėl nepakankamo ar apriboto vykdomumo (EVR reglamento 6 straipsnio 2 dalis) (EK PV V.4.2.1.3):

Šie klausimai tiesiogiai Lietuvos įstatymuose nereguliuoti. Pagal analogiją *mutatis mutandis* turėtų būti taikoma kaip panašiausia procedūra, aprašyta aukščiau, EEO pagal teismo nutartimis patvirtintas taikos sutartis vykdomųjų raštų išdavimui.

- e. Skundas dėl teismo susitarimo.** Skolininkas gali ginčyti teisminį susitarimą iš esmės pagal valstybių narių nacionalinę procesinę teisę. Jeigu užginčyti sprendimo nepavyksta ir apskūstas sprendimas yra vykdytinas, ieškovas gali gauti pakeitimo pažymėjimą, naudodamas V priede pateiktą standartinę formą (EVR reglamento 6 straipsnio 3 dalis) (EK PV V.4.2.1.4):

Teismo nutartys dėl taikos sutarties patvirtinimo gali būti skundžiamos atskiraisiais skundais ir kasaciniais skundais bendrąja tvarka aukštesnės pakopos teismams.

Tokios nutartys įsiteisėja ir vykdomieji raštai pagal jas gali būti išduodami po atskirojo skundo išnagrinėjimo arba tais atvejais, jeigu skundas nebuvo paduotas per įstatyme nustatytą terminą. Gali būti vykdoma šių nutarčių įsiteisėjusių nutarčių teisminė kontrolė esant kasacijos arba proceso atnaujinimo pagrindams atitinkamai kasacine tvarka arba proceso atnaujinimo tvarka. Prireikus kreiptis dėl pakaitinio EEO tai turėtų būti daroma taikant taisykles pirminio EEO išdavimui.

III. Procesas vykdymo valstybėje

Kai vykdymo valstybė narė yra LT

Remiantis EVR reglamento 20 straipsnio 1 dalimi, „Europos vykdomuoju raštu pripažintas teismo sprendimas yra vykdomas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir teismo sprendimas, priimtas valstybėje narėje, kurioje vykdytinas teismo sprendimas“ (dėl teisminių susitarimų ir autentiškų dokumentų taip pat žr. EVR 24 straipsnio 3 dalį 25 straipsnio 3 dalį). Taigi, EVR vykdymo procedūra atitinka bet kurio kito nacionalinio vykdomojo dokumentų vykdymo procedūrą. Reglamente (EB) Nr. 805/2004 taip pat yra nustatytos konkrečios šalių teisių gynimo priemonės arba gynybos būdai.

A. EVR vykdymas kreditoriui

Gavęs Europos vykdomuoju raštu pripažintą sprendimą, autentišką dokumentą ar teisminį susitarimą, ieškovas gali kreiptis dėl vykdymo vykdančiojoje valstybėje narėje. Europos vykdomuoju raštu pripažintas sprendimas, teisminis susitarimas ar autentiškas dokumentas prilyginamas tam, kuris išduodamas vykdančiojoje valstybėje narėje, ir jis vykdomas taip pat, kaip ir nacionalinis teismo sprendimas, teisminis susitarimas ar autentiškas dokumentas.

1. Kompetentingas teismas ar institucija. Ieškovas dėl vykdymo privalo kreiptis į vykdančiosios valstybės narės teismą arba instituciją, atsakingą už sprendimo, autentiško dokumento ar teismo susitarimo, pripažinto Europos vykdomuoju raštu, vykdymą (EK PV VI.1):

Jeigu skolininkas yra fizinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo pagal šio asmens gyvenamąją vietą, jo turto buvimo vietą arba jo darbo vietą. Nepiniginio pobūdžio vykdomuosius dokumentus dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo antstolis išieškotojo prašymu gali vykdyti pagal skolininko arba išieškotojo gyvenamąją vietą ar kitą jo buvimo vietą. Jeigu skolininkas yra juridinis asmuo, vykdomąjį dokumentą antstolis vykdo šio skolininko buveinės arba jo turto buvimo vietoje.

Vykdomuosius dokumentus dėl pinigų sumų išieškojimo antstoliams paskirsto Antstolių informacinė sistema (kriterijai detalizuojami Sprendimų vykdymo instrukcijoje). Vykdomasis dokumentas priskiriamas veiklos teritorijai, kurioje yra vykdomojo dokumento vykdymo vieta. Vykdymo vieta nustatoma pagal vykdomajame dokumente ir išieškotojo prašyme priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti nurodytus duomenis. Jeigu vykdomajame dokumente ir išieškotojo prašyme pateikti duomenys nesutampa, vykdymo vieta nustatoma pagal išieškotojo prašyme pateiktus duomenis.

Antstolio procesinę veiklą kontroliuoja apylinkės teismo, o kai teismas sudarytas iš teismo rūmų, – teismo rūmų, kurių veiklos teritorijoje yra antstolio kontoros buveinė,

teisėjas.

2. Dokumentai, kuriuos turi pateikti ieškovas. Norėdamas pareikalauti, kad valstybėje narėje būtų įvykdytas sprendimas, autentiškas dokumentas arba teisminis susitarimas, pripažintas Europos vykdomuoju raštu, ieškovas pateikia EVR reglamento 20 straipsnyje išvardytus dokumentus (EK PV VI.2):

Išieškotojas ar jo atstovas turi pateikti antstoliui vykdytiną dokumentą. Europos vykdomasis raštas ar jo kopija vykdyti Lietuvos Respublikoje pateikiami išversti į lietuvių kalbą ir vykdomi netaikant Lietuvos Respublikos civilinį procesą reglamentuojančių Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės aktų įgyvendinimo įstatymo 4 straipsnio nuostatų. Išieškotojas ar jo įgaliotas atstovas, pateikdamas vykdyti vykdomąjį dokumentą, kartu pateikia prašymą priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti. Prašyme išieškotojas nurodo jam žinomus skolininko gyvenamosios vietos ar buveinės duomenis, jeigu pateikiamas vykdomasis dokumentas dėl pinigų sumų išieškojimo, – ir pinigų sumą, kurią reikia išieškoti iš skolininko, taip pat nurodo, ar pageidauja tik elektroninių ryšių priemonėmis gauti ir tuos procesinius dokumentus, kurie, vadovaujantis Civilinio proceso kodekso nuostatomis, turi būti įteikiami registruotąja pašto siunta. Jeigu vykdyti pateikiamas notaro išduotas vykdomasis įrašas dėl hipoteka ar įkeitimu užtikrinto skolinio įsipareigojimo išieškojimo, išieškotojas ar jo įgaliotas atstovas prašyme taip pat privalo nurodyti savo pasirinkimą dėl hipoteka ar įkeitimu įkeisto daikto pardavimo iš viešųjų varžytynių ar perdavimo išieškotojui administruoti, jeigu skolininkas per raginime nustatytą terminą neįvykdys hipoteka ar įkeitimu užtikrinto įsipareigojimo. Pateikdamas vykdyti elektroninį vykdomąjį dokumentą, prašyme priimti vykdomąjį dokumentą vykdyti išieškotojas privalo patvirtinti, kad pateikiamas vykdyti elektroninis vykdomasis dokumentas anksčiau nebuvo pateiktas vykdyti. Jeigu išieškotojas elektroninį vykdomąjį dokumentą vykdyti pateikia pakartotinai, kartu su Instrukcijos 5 punkte nurodytu prašymu išieškotojas privalo pateikti antstolio patvarkymą dėl vykdomosios bylos užbaigimo ir elektroninio vykdomojo dokumento gražinimo, kuriuo jam buvo gražintas elektroninis vykdomasis dokumentas.

3. Vykdančiosios institucijos. Vykdančiosios institucijos privalo patikrinti, ar ieškovas pateikė vykdymui reikalingus dokumentus. Jeigu reikiami dokumentai pateikti, sprendimas, autentiškas dokumentas arba teisminis susitarimas, pripažintas Europos vykdomuoju raštu, yra vykdomas tomis pačiomis sąlygomis, kuriomis yra vykdomas vykdančiojoje valstybėje narėje priimtas sprendimas, autentiškas dokumentas ar teisminis susitarimas (EK PV VI.3):

Vykdymo veiksmus atlieka ir vykdo antstolis. Dėl antstolio veiksmų gali būti teikiamas skundas.

Antstolis, gavęs vykdyti vykdomąjį dokumentą, per tris darbo dienas, o skubaus vykdymo atvejais – nedelsdamas patikrina, ar nėra akivaizdžių kliūčių vykdomajam

dokumentui priimti ir vykdymo veiksams pradėti. Jeigu yra kliūčių vykdomajį dokumentą priimti vykdyti, antstolis savo patvarkymu atsisako priimti jį vykdyti ir grąžina jį pateikusiam asmeniui, nurodydamas grąžinimo priežastis. Sprendžiant, ar nėra akivaizdžių kliūčių priimti vykdomajį dokumentą ir pradėti vykdymo veiksmus, patikrinama:

- ar vykdomajį dokumentą pateikia vykdyti tam teisę turintis asmuo;
- ar vykdomasis dokumentas vykdytinas to antstolio;
- ar vykdomojo dokumento turinys atitinka šio reikalavimus (išdavusio vykdomajį raštą teismo pavadinimas, byla, kurioje išduotas vykdomasis raštas, sprendimo priėmimo laikas, su išieškojimu susijusi rezoliucinė sprendimo dalis pažodžiui, sprendimo įsiteisėjimo laikas arba nuoroda, kad sprendimas skubiai vykdytinas, vykdomojo rašto išdavimo laikas, pilnas išieškotojo ir skolininko pavadinimas ir jų adresai, asmens kodas, juridinio asmens kodas, kredito, mokėjimo ir (ar) elektroninių pinigų įstaigų rekvizitai (jeigu žinomi). Vykdomajame rašte dėl išlaikymo periodinėmis išmokomis išieškojimo, be to, nurodomos vaikų gimimo datos.), ar prie vykdomojo rašto pridėti reikalingi priedai (turto arešto dokumentų ir kitų byloje esančių dokumentų, reikalingų sprendimui įvykdyti, kopijos (prie elektroninio vykdomojo rašto – skaitmeninės kopijos));
- ar vykdomasis dokumentas pateiktas vykdyti nepraleidus pateikimo vykdyti senaties termino;
- jeigu išieškotojui ar skolininkui mirus vykdomajį dokumentą vykdyti pateikia įpėdinis, – ar po išieškotojo ar skolininko mirties atsirado teisių ir pareigų perėmimas;
- jeigu išieškotoją ar skolininką juridinį asmenį likvidavus ar reorganizavus vykdomajį dokumentą pateikia vykdyti jo teisių perėmėjas, – ar atsirado juridinio asmens teisių ir pareigų perėmimas;
- ar Valstybinė mokesčių inspekcija administracinių nusižengimų bylose tiek, kiek jos susijusios su turtinio pobūdžio išieškojimais, kitos institucijos ir pareigūnai, kurių sprendimų vykdymą civilinio proceso tvarka nustato įstatymai, patikrino, kad pateikiamas vykdomasis dokumentas nėra įvykdytas ir turi būti vykdomas priverstine tvarka;
- ar nėra kitokių akivaizdžių kliūčių priimti vykdomajį dokumentą vykdyti.

Nenustatęs aukščiau nurodytų kliūčių, antstolis patvarkymu priima vykdomajį dokumentą ir pradeda jį vykdyti.

B. Skolininko teisių gynimo būdai ir gynybos priemonės

1. Atsisakymas vykdyti teismo sprendimą. Skolininkas turi galimybę kreiptis prašydamas atsisakyti vykdyti sprendimą (EVR reglamento 21 straipsnis), jeigu Europos vykdomuoju raštu pripažintas sprendimas yra nesuderinamas su anksčiau bet kurioje valstybėje narėje ar trečiojoje šalyje priimtu sprendimu (EK PV II.5.2.2.1 ir III.4.2.2.1):

2. Vykdomo apribojimai. Kompetentingos vykdančiosios institucijos gali atsisakyti vykdyti, vykdymą apriboti arba sustabdyti pagal EVR reglamento IV skyriaus nuostatas. Nepažeidžiant pirmiau išdėstytų reikalavimų, toliau lieka galioti atsisakymo vykdyti arba vykdymo sustabdymo pagrindai pagal nacionalinę teisę (EK PV VI.4):

Lietuvos apeliacinis teismas Reglamento (EB) Nr. 805/2004 21 straipsnyje nurodytą skolininko prašymą išsprendžia priimdamas nutartį rašytinio proceso tvarka. Šis teismas gali spręsti klausimus dėl vykdymo sustabdymo ar apribojimo kaip laikinosios apsaugos priemonės prieš išspręsdamas klausimą dėl atsisakymo vykdyti ES užsienio teismo sprendimą, patvirtintą taikos sutartį arba autentišką instrumentą iš esmės. Taikomi nepripažinimo pagrindai numatyti atitinkamuose ES reglamentuose (Briuselis I bis ir kt.).

Reglamento (EB) Nr. 805/2004 23 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytus sprendimus pagal kompetenciją priima teismo sprendimo, patvirtintos taikos sutarties ar autentiško dokumento vykdymo vietos apylinkės teismas arba antstolis.

Reglamento (EB) Nr. 805/2004 23 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytus sprendimus priima teismo sprendimo, patvirtintos taikos sutarties ar autentiško dokumento vykdymo vietos apylinkės teismas.

Reglamento (EB) Nr. 805/2004 23 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytus sprendimus pagal kompetenciją priima teismo sprendimo ar autentiško dokumento vykdymo vietos antstolis.

3. Atsisakymas vykdyti teisminį susitarimą arba autentišką dokumentą. 24 straipsnio 3 dalyje ir 25 straipsnio 3 dalyje aiškiai nurodyta, kad EVR reglamento 21 straipsnio 1 dalis netaikoma autentiškiems dokumentams ir teisiniams susitarimams; taikoma tik EVR reglamento 21 straipsnio 2 (draudimas peržiūrėti vykdomąjį dokumentą dėl jo esmės) (EK PV IV.4.2.2 ir V.4.2.2). Tai nereiškia, kad automatiškai netaikomi nacionaliniai pagrindai, kuriais remiantis atsisakoma vykdyti autentišką dokumentą arba teisminį susitarimą (*arg. ex* EVR reglamento 20 straipsnio 1 dalis):

Užsienio ES valstybių narių teismų patvirtintoms taikos sutartims ir autentiškiems instrumentams nacionalinė Lietuvos teisės nenumato jokių papildomų nepripažinimo pagrindų, tiesiogiai taikomos atitinkamų ES reglamentų nuostatos dėl galimų nepripažinimo pagrindų.

4. Teismo sprendimo, teismo susitarimo arba autentiško dokumento vykdymo sustabdymas arba apribojimas. Skolininkas dėl sprendimo, autentiško dokumento arba teismo susitarimo vykdymo sustabdymo arba apribojimo gali kreiptis pagal EVR reglamento 23 straipsnį (EK PV II.5.2.2.2, III.4.2.2.2, IV.4.2.2.1 ir V.4.2.2.1):

Reglamento (EB) Nr. 805/2004 21 straipsnyje nurodytą skolininko prašymą išsprendžia priimdamas nutartį rašytinio proceso tvarka.

Reglamento (EB) Nr. 805/2004 23 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytus sprendimus pagal kompetenciją priima teismo sprendimo, patvirtintos taikos sutarties ar autentiško dokumento vykdymo vietos apylinkės teismas arba antstolis.

Reglamento (EB) Nr. 805/2004 23 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytus sprendimus priima teismo sprendimo, patvirtintos taikos sutarties ar autentiško dokumento vykdymo vietos apylinkės teismas.

Reglamento (EB) Nr. 805/2004 23 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytus sprendimus pagal kompetenciją priima teismo sprendimo ar autentiško dokumento vykdymo vietos antstolis.